

LABORE ET ZELO

ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ

Обсяг: 4 кредити ЕКТС

Семестр: III-IV, **Курс:** другий

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Шовкун Тетяна Миколаївна
Контакти	E-mail: tmshov@ukr.net , тел.: (098) 414 99 43
Робоче місце	Кафедра географії, туризму та спорту (ауд. 408, навчальний корпус №2)
Години консультацій	вівторок: 13:30 – 14:50

Опис курсу

Навчальна дисципліна «Основи фізичної географії» покликана забезпечити отримання студентами компетентностей, які необхідні для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» у галузі природничих наук.

Опанування навчальної дисципліни сприятиме формуванню у здобувачів знань про об'єкт і предмет вивчення сучасної географічної науки, її структуру, місце у формуванні наукової картини світу, а також систематичі теоретичного матеріалу, який розкриває зміст основних географічних термінів, понять, закономірностей.

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОПП «Середня освіта (Природничі науки)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти сприяє досягненню здобувачами таких програмних результатів навчання:

ПРН2. Уміння поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань освітньої програми з урахуванням загальнолюдських цінностей, безпеки для себе та спільноти, суспільних, державних та виробничих інтересів

ПРН4. Уміння використовувати різноманітні методи для ефективної комунікації на професійному та соціальному рівнях.

ПРН5. Уміння системно мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

ПРН8. Уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності, ефективно використовувати цифрові технології в освітньому процесі базової середньої школи та створювати нові електронні (цифрові) освітні ресурси.

ПРН16. Уміння організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів з природничих наук, фізики, хімії та біології у базовій середній школі.

ПРН18. Уміння застосовувати наукові методи пізнання та інновації у професійній діяльності.

ПРН19. Уміння визначати умови та ресурси професійного та особистісного розвитку впродовж життя.

ПРН21. Володіння методами проведення безпечного наукового дослідження, організація навчальної діяльності у відповідності до вимог безпеки та охорони праці у межах конкретних завдань експериментальної діяльності.\

ПРН22. Уміння застосовувати методологію системного аналізу для дослідження складних проблем різної природи, визначати загальну мету і конкретні задачі, обирати адекватні засоби їх розв'язання для досягнення результату.

ПРН24. Уміння визначати та усвідомлювати сучасні екологічні проблеми людства, шляхи генерування нових ідей для вирішення екологічних проблем на рівні регіону, України, в глобальному масштабі.

Мета навчання

Метою навчальної дисципліни є опанування студентами системи знань про загальні географічні закономірності Землі, ознайомлення з етапами розвитку фізичної географії як науки її структурою та місцем в системі географічних наук; формування уявлень про особливості розвитку геосфер та вивчення процесів у географічній оболонці Землі, антропогенних змін природного середовища.

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОПП «Середня освіта (Природничі науки)» сприяє набуттю здобувачами програмних компетентностей:

ФК1. Здатність застосувати у конкретному спілкуванні знання мови, способи взаємодії з навколишніми й віддаленими людьми та подіями, навички роботи у групі, володіння різними соціальними ролями (мовно-комунікативна компетентність).

ФК3. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб організації освітнього процесу (інформаційно-цифрова компетентність).

ФК10. Здатність визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі освітнього процесу, і передбачати кінцевий результат (прогностична компетентність).

ФК13. Здатність планувати та реалізовувати особистісний та професійний саморозвиток (здатність до навчання впродовж життя).

ФК14. Здатність аналізувати та оцінювати власну професійну активність (рефлексивна компетентність).

ФК17. Здатність характеризувати природні системи різного рівня організації на основі взаємозв'язку фундаментальних закономірностей природи та суспільства.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (16 год.) та лабораторних занять (26 год.), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (78 год.) для студентів денної форми навчання; лекцій (4 год.) лабораторних занять (8 год.), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (108 год.) для студентів заочної форми навчання

Викладач використовуватиме проблемні та інтерактивні методи навчання: метод створення ситуації пізнавальної новизни, частково-пошуковий, дослідницький, дедуктивний та індуктивний методи, метод навчальної дискусії, контролю і самоконтролю. Навчання та викладання побудоване на компетентнісному і студентоцентричному підходах, базується на інтерактивному навчанні практичного спрямування у формах лекції (традиційної, проблемної, лекції-презентації), лабораторних і практичних занять (робота з джерелами, проблемні ситуації, робота в парах, дискусія, мозковий штурм), самостійної та індивідуальної роботи (опрацювання

наукової літератури, нормативних документів, робота в Інтернеті).

Організація навчання

Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Фізична географія в системі географічних наук	2	
2	Походження та фізична характеристика Землі	2	2
3	Фізичні властивості Землі.	2	
4	Літосфера і рельєф	2	2
5	Атмосфера і клімат	2	
6	Гідросфера та біосфера	2	
7	Коротка фізико-географічна характеристика материків	2	
8	Фізична географія України	2	
Разом		16	4

Теми лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Видатні дослідники та першовідкривачі	2	
2.	Коротка історія розвитку географії	2	
3.	Час. Розв'язування задач на визначення поясного та місцевого часу	2	2
4.	Гірські породи і мінерали, що складають земну кору	2	
5.	Внутрішні і зовнішні сили Землі.	2	2
6.	Закономірності зміни температури та тиску на Землі. Вітри.	2	
7.	Клімат	2	2
8.	Взаємозв'язок гідросфери та біосфери.	2	
9.	Закономірності географічної оболонки	2	
10.	Материки південної півкулі.	2	
11.	Материки північної півкулі	2	
12.	Українські вчені-географи та їх внесок у розвиток світової географічної думки.	2	
13.	Взаємозв'язок тектонічних структур, рельєфу та корисних копалин України.	2	2
Разом		26	8

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Топографічна карта	12	18
2.	Магнітні полюси, магнітні аномалії. Вплив сонячного вітру на магнітосферу	8	10
3.	Походження материків та океанів	6	8
4.	Ієрархія будови Космосу. Метагалактика. Галактика. Моделі будови Всесвіту.	6	8
5.	Дослідження Світового океану та особливості його рельєфу	6	8
6.	Властивості вод світового океану, рух води	6	8
7.	Вплив людини на природні комплекси.	4	6

8.	Роль географічного середовища у розвитку суспільства.	4	6
9.	Географічна номенклатура	8	12
10.	Загальні географічні закономірності	4	6
11.	Ландшафти України	8	10
12.	Контроль навчальних досягнень учнів	6	8
Разом		78	108

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

Результат навчання, що оцінюється	Бали	
	Денна	Заочна
Практичні заняття (виконання завдань практичної роботи; 3 бали за заняття на денному відділенні; 7 б. – на заочному)	39	24
Робота з контурними картами (4 бали на денному відділенні, 6 на заочному)	12	18
Підготовка дослідження	7	8
Контрольна робота (2 роботи по 6 балів)	12	20
Екзамен	30	30
Разом	100	

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача/викладачки повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладача/викладачку та перейти до безпечного місця.

Відвідування та / або участь є важливим компонентом курсу. Проте, якщо Ви бажаєте навчатися дистанційно – всю навчальну діяльність, включно з виконанням і поданням для оцінювання завдань, можна здійснювати у дистанційному режимі на платформі Уніком.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайн. Крайньою межею здачі індивідуальної роботи є три дні до підсумкової форми контролю. Після цієї дати завдання не приймаються.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання здійснюється згідно з діючим положенням про організацію освітнього процесу в університеті. Перескладання заліку відбувається за графіком, визначеним деканатом.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ імені Миколи Гоголя «Про академічну доброчесність»

(http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozennia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf). Всю

заплановану роботу студенти виконують самостійно. У разі виявлення несамотійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається студенту на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності. Інформація про плагіат буде повідомлена декану та куратору.

Мобільні пристрої на заняттях використовуються з навчальною метою..

Поведінка в аудиторії. Поведінка здобувачів освіти визначається правилами техніки безпеки та загальноприйнятими нормами поведінки, які визначаються відповідно «Правилами внутрішнього розпорядку» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf), «Положенням про організацію освітнього процесу» (<http://surl.li/rsclo>) та «Етичним кодексом» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etychkodeks.pdf) ЗВО.

Вітається активність здобувача із планування освітнього процесу та участь у формальній та неформальній освіті.

Джерела для вивчення дисципліни

Основна

1. Барановська О.В. Фізична географія материків і океанів: навчальний посібник: у 2 ч. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя
Частина I : Світовий океан, Африка, Австралія, Океанія, Південна Америка. 2013. 306 с.
Частина II: Північна Америка та Євразія. 2018. 378 с.
2. Барановська О. В., Мирон І. В., Шовкун Т. М. Географія: Вступ до спеціальності. Навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 250 с.
3. Гукалова І.В. Мальчикова Д.С. Вступ до фаху: географія і суспільство. Навч. посібник. Херсон : Олді-плюс, 2017. 268 с.
4. Довгань Г.Д. Географія: Навчально-практичний довідник. Х.: Вид-во «Ранок», 2010. 400 с.
5. Карпов В.Г. Геологія з основами геоморфології (Сучасні геодинамічні процеси): навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 108 с.
6. Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. Географія: комплексне видання. Київ: Література ЛТД, 2021. 480 с.
7. Корнус А. О. К-67 Фізична географія України (загальні закономірності природи) : Навчальний посібник. Суми : Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань, 2022. 128 с. URL:
file:///C:/Users/User/Downloads/Kornus_FGU_%D0%A7.1.pdf
8. Національний атлас України / голов. ред. Л. Г. Руденко; голова ред. кол. Б. Є. Патон. К.: ДНВП «Картографія», 2007. 435 с.
9. Остапчук В.В. Основи метеорології та гідрології: навчальний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2019 . 229 с.
10. Шовкун Т.М. Харченко О.М. Савченко І.Є. Короткі відомості про країни та регіони світу: довідник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021.61с.

Додаткова література

1. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні. Львів: ЛНУ, 1997.
2. Сергій Шевчук. Суспільна географія в країні: монографія. ПНПУ ім. В. Короленка. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2017. 481 с. URL:
<http://lib.pnpu.edu.ua/prezentatsija-knigi/2066-sergij-shevchuk-suspilna-geografija-v-ukrayini>
3. Топчієв О. Г., Мальчикова Д.С., Пилипенко І.О., Яворська В. В. Методологічні засади географії: підручник. Одеса: Одеський національний університет ім. І. І.Мечникова, 2019. 352 с. 6. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/29506/1/geogr_pidr.pdf
4. Удовік С.Л. Україна 100 визначних місць. К.: Вид-во «Ваклер», 2007. 160 с.
5. Філоненко Ю.М. Геоморфологія: навчальний посібник для студентів

природничо-географічного факультету. Ніжин: Видавництво НДУ ім. Миколи Гоголя, 2015. 213 с.

6. Шевченко В.О. Тричі перший (видатний мореплавець та географ Юрій Лисянський). К.: ДНВП «Картографія», 2003. 128 с.

Періодичні видання

1. Журнал «Географія»
2. Журнал «Географія та економіка в рідній школі»
3. Український гідрометеорологічний журнал
4. Український географічний журнал

Електронні ресурси

1. Географічний науковий сайт. URL: <http://www.geograf.com.ua/library/periodic>
2. Географічний портал Географіка. URL: http://geografica.net.ua/publ/sattti/ukrajinskij_geografichnij_zhurnal/68
3. Книги з геології та геоморфології URL: [Geograf.com.ua: www.geograf.com.ua/geology-geomorphology-books](http://Geograf.com.ua:www.geograf.com.ua/geology-geomorphology-books)
4. Світ географії та туризму. URL: <http://ukr-tur.narod.ru/periodyka/periodyka.htm>.